

Fakturace zemního plynu (nejen) pro PRECHEZA a.s.

Když jsem do článku pro minulé číslo psal, že situace na trhu se zemním plynem (i ostatními energetickými komoditami) se může dále zhoršovat, netušil jsem, jak moc to bude platit a co za tím bude stát. Nicméně, ozbrojený konflikt na Ukrajině bohužel nabourává jakékoli standardní obchodní principy. Jestli ve druhé půli roku 2021 vyrostly ceny na relativně tržním základě (energie bylo obecně málo, a u té, co byla na trhu dostupná, tomu odpovídala i cena), tak aktuálně jsou ceny energetických komodit usazeny tak vysoko, jak tomu doposud nebylo. A není to proto, že by potrubím z východu plyn netekl (naopak, teče jej více, než loni a na začátku roku 2022).

Hlavním hybatelem vysokých cen na trhu je dnes zejména obrovská nejistota, zda stav dodávek resp. zdrojů zůstane nedotčen, jestli nedojde k technickým obtížím vedoucím k omezením, nebo zda nějaké nevhodné politické kroky z kterékoliv strany přisun komodit prostě nezastaví. Svět je těsně technicko-obchodně provázán a pro energetiku to platí o to spíše, že energetické soustavy (sít' plynovodů a ropovodů, elektrovodné sítě, ale i ostatní prvky základní energetické infrastruktury) jsou budovány dlouhodobě. Případná náhrada zdrojů sice není nemožná, ale rozhodně nebude jednoduchá ani levná, a už vůbec ne rychlá... Bohužel to pocítíme všichni minimálně ve svých peněženkách, když už moc nepřipouštím horší variantu, že energie v některých okamžicích prostě nebude dostupná. Dodavatelé energií nemají jinou možnost, než vstupní náklady na pořízení komodit přenést na nás, koncové zákazníky – a zde je jedno, jestli mám na mysli zákazníky typu průmyslový podnik (jako je PRECHEZA a.s.) nebo domácnost. Vlastně jeden drobný rozdíl zde je – na domácnosti ještě aktuální vysoké ceny z trhu tak docela nedopadly, v průmyslu je ale už platíme. Navíc – zatímco v elektroenergetice je nastaven institut dodavatele poslední instance (DPI) pro odběrná místa (OM) zákazníků bez rozdílu (v případě ztráty schopnosti obchodníka musí elektrinu do odběrných míst všech jeho zákazníků dodávat právě dodavatel v režimu DPI), u plynu tomu tak není. Režim DPI může být nastaven pouze u OM s roční spotřebou nižší než 630 MWh (mimořádně, také množství energie v plynu za normálních okolností zkonsumuje PRECHEZA a.s. za něco více než jeden den). Navíc, v případě nedostatku komodity v soustavě vedoucí k vyhlášení regulačních stupňů patří domácnosti mezi tzv. chráněné zákazníky (dále do této skupiny patří např. nemocnice, ústavy sociální péče apod.), zatímco průmysloví odběratelé typu PRECHEZA a.s. musejí spotřebu plynu omezit (bez nároku na výrobu). Tento textík měl ale být o něčem jiném...

V předcházejícím článku jsem poměrně podrobně rozebral, kudy se zemní plyn do koncového OM zákazníků dostává, teď si tedy pojďme rozebrat, co a komu se za to platí. Začneme u PRECHEZA a.s. – jsme velkooběratelem přípojným na tzv. dálkovod – přípojka plynu do PRECHEZA a.s. je z vysokotlakého plynovodu (2,3 MPa). Cena za dodaný plyn se skládá z komoditní části a regulovaných položek, které pokrývají cenu přepravy a distribuce – dodávek plynu do OM.

Stejně jako vaše domácnosti má i PRECHEZA a.s. uzavřenou tzv. „sdruženou smlouvu“, a proto dostává i jednu fakturu za sdružené služby dodávky plynu. Jaké povinné části faktura obsahuje (musí obsahovat) bylo popsáno už v obecném odstavci o fakturách za elektrinu v jednom z minulých čísel, takže jen pro připomenutí: identifikační údaje obchodníka a zákazníka včetně bankovních spojení; dále daňový souhrn včetně vyúčtování záloh a pak už detailní technické údaje k jednotlivým odběrným místům: číslo místa spotřeby, EIC kód, typ přípojení, adresa OM, číslo smlouvy řešící dodávky, typ měřidla, typ přepočítávače, pokud je použit – samozřejmě včetně sériových čísel zařízení. Pro daná OM a fakturační období pak faktura obsahuje platby za distribuci: platba za odebraný plyn, kde je jednotkou Kč/kWh – jde o platbu provozovateli distribuční soustavy za přenos energie, která je plynárenskou soustavou přenesena do OM koncové spotřeby, platba za činnosti operátora trhu (OTE), kde je jednotkou Kč/kWh – jde o platbu právě Operátorovi trhu za zúčtování dodané energie a na činnost Energetického regulačního úřadu v odvětví plynárenství (tento poplatek je dán příslušným Cenovým rozhodnutím ERÚ pro každý daný kalendářní rok a nařízením vlády ČR), v neposlední řadě je součástí plateb za distribuci i cena za denní rezervovanou kapacitu do daného OM placená zase distributorovi, tedy jakýsi ekvivalent jističe v elektroenergetice; jednotka je Kč/m³/období. U od-

běrných míst typu PRECHEZA a.s. může být denní rezervovaná kapacita složena z kapacit pevných (které se pevně vážou ke kalendářnímu období – rok/měsíc), klouzavých (možno operativně přikoupit pole potřeby, ale vždy jen na pevné období – plovoucí měsíc), nebo i přerušitelných (tam, kde lze na vyžádání ze strany distributora standardně omezit spotřebu plynu – v případě PRECHEZA a.s. tato možnost není). Další platby ve faktuře jsou pak už komoditního charakteru, položka se ovšem jmenuje platba za obchod – množství energie dodané v komoditě. Jednotkou je zase Kč/kWh. V případě PRECHEZA a.s. máme smluvní možnost kombinovat různé způsoby nákupu komodity – tzv. dopředné fixace burzovních produktů, kdy dopředu řekneme, jaké množství na jaké období (rok, čtvrtletí, měsíc) a za jakou cenu budeme nakupovat (resp. zafixovávat) a dokupu nezafixované spotřebované komodity na denním spotovém trhu. Uvedený postup umožňuje rozložení rizika spojeného s pořízením komodity, a tak jej i využíváme! Pravděpodobně jste si všimli, že ve všech případech používám jednotkovou cenu komodity přepočtenou na energetickou jednotku – kWh (nebo i MWh v případě větších spotřeb), zvykle je ale spotřeba zemního plynu uvedena v kubických metrech m³. Je to tak, pro přepočítání objemu spotřebovaného plynu na energetickou jednotku je využito hodnoty tzv. spalného tepla, což je „množství tepla, uvolněné úplným spálením 1 m³ zemního plynu při tlaku 101 325 Pa v adiabatických podmínkách, za předpokladu, že se spaliny ochladí na teplotu výchozích látek a vodní pára, obsažená ve spalínách, zkondukuje do kapalného stavu.“

Součástí faktury je v neposlední řadě i platba daně ze zemního plynu, která je navázána na spotřebu komodity – jednotkou je tedy opět Kč/kWh, hodnota jednotkové ceny je v tomto případě dána zákonem.

Když se teď dívám, jak se liší faktura za plyn pro PRECHEZA a.s. a faktura, kte-

Foto: Ingimage

rou jsem obdržel v rámci vyúčtování dodávek plynu pro svou domácnost, tak konstatuji, že ne příliš. Na faktuře za dodávky domů je rekapitulace trochu více rozepsána, v podstatě je to „jako pro hloupého“, položky jsou ale v zásadě stejné, jako v případě dodávek pro továrnu. Dodávky do domácností (retail) jsou fakturovány ročně s tím, že měsíčně nebo čtvrtletně jsou účtovány zálohy (vypočítávané na základě spotřeby z bezprostředně předcházejícího období). Rozhodné datum pro fakturaci je vždy nastaveno v návaznosti na zahájení dodávky, u mě doma je například proto fakturováno vždy k 26.10. To s sebou nese stejné problémy, jako v případě fakturace za elektrinu. Fakturační údaje uvedené ve faktuře mají obvykle minimálně dva segmenty s ohledem na to, že regulované ceny jsou aktualizovány Cenovým rozhodnutím Energetického regulačního úřadu pro kalendářní roky. Ve faktuře tedy musí být část plateb uvedena s jednotkovými cenami pro období dodávky v prvním kalendářním roce a část plateb s jednotkovými cenami pro období ve druhém kalendářním roce. Pokud v průběhu fakturačního období dochází pro dané OM k jakýmkoli dalším rozhodným změnám (např. změna tarifu, výměna měřidla apod.), musí být platby vždy spočítány k ultimatu jednotlivých změn. Za zmínku možná stojí, jestli se vyplatí fixovat cenu

energie na nějaké delší období dopředu či nikoliv? Těžká otázka – pokud máte zafixováno ještě z loňska (tedy za loňské ceny) na 2 nebo i 3 roky, tak se můžete smát, protože se vás výkyvy na trhu (skoro) nemají jak dotknout. Samozřejmě, je nutné mít smlouvu s dlouhodobě stabilním a spolehlivým dodavatelem – proto je v předcházející větě uvedeno ono „skoro“ (pokud jste měli zafixovanou dobrou cenu u některého z obchodníků, kteří v mezích času pozbyli schopnost dodávek, je vám to k ničemu). Naproti tomu fixovat dnes, kdy trh je neskutečně našponovaný zase až tak výhodné není – protože pokud zafixujete, bude to za dnešní nevýhodnou cenu. Problémem je, že dnes si v podstatě nevybíráme dodavatele s nejlepší nabídkou, ale takového, který je schopen komoditu spolehlivě dodat. A proto si diktuje podmínky... Nicméně pro úplnost, jakákoliv cenotvorba navázaná na spotové ceny/denní ceny nebo jak to jednotliví dodavatele mohou nazývat, nevím, může být dnes výhodou, protože sice aktuálně zaplatíme obrovskou jednotkovou cenu, nicméně budou to právě denní spotové ceny, které jako první odrazí případný příznivý vývoj cen...

Věřím, že tento malý exkurs do problematiky účtování za zemní plyn vám pomohl lépe se orientovat ve vašich fakturách, ať už jsou jakkoli komplikované.

Ludvík Prášil